

Riigikogu esimehe kõne märtsiküüditamise mälestustseremoonial Maarjamäe kommunismiohvrite memoriaalis, 25. märts 2023

Austatud represseeritud! Lugupeetud siinviibijad!

Täna sel märtsiküüditamise 74. aastapäeval meenutame Eesti ajaloo üht kõige tumedamat perioodi, mis tekitab siiani hinges ängi ja valu. Sel 25. märtsi varahommikul alustasid Nõukogude repressiivorganid tegevust, mis tähendas tuhandetele Eesti perekondadele valusa ja pika teekonna algust, kui Eestimaa kodudest viidi väevõimuga külmale maale üle 20 000 süütu inimese.

Unesoojade laste nuttude saatel algas armutu tegevus ootamatult – ilma igasuguse uurimise või kohtumääruseta täideti loomavagunid meestest ja naistest, vanuritest ja lastest ning alustati teekonda tundmatusse tulevikku. Selline mõistusevastane tegevus tingib küsimuse, et milles küll olid süüdi need naised ja lapsed, kellest ei olnud küll Nõukogude võimule vastast, kuid kes moodustasid küüditatute arvust lausa kolmveerandi. See ilmestab, kui halastamatu oli Nõukogude Liidu süsteem.

Küüditatuile oli väljasaatmine raskeks meelegindluse prooviks. Südamevalu ei tundud mitte ainuüksi omaenese saatuse pärast, vaid tunti igatsust kõige selle järele, mis senini oli olnud kallis ja mida oldi sunnitud maha jätma – pere, kodu, sõbrad, isamaa ja armas eesti rahvas. Küüditamine oli traagiline katse vaigistada eesti rahvast, isoleerides neid oma kodumaast ja kultuurist, kuid vaatamata sellele keeldus eesti rahvas vaikimast. Nende kohutavate sündmuste elavad tunnistajad ei lasknud meil seda kõike unustada, isegi kui võõrvõim püüdis küüditamiste teemat peita, salastada ja unustada.

Täna sel mälestuspäeval avaldame austust kõigile neile, keda on puudutanud Nõukogude okupatsiooni terror. Me mäletame lapsi, kes lahutati oma vanematest, ja me mäletame vanemaid, kes lahutati oma lastest. Me mäletame neid, kes varisesid ebainimlike olude tõttu surma rüppe ja maeti Siberi võõrasse mulda, aga ka neid, kel oli õnn tagasi pöörduda. Meie moraalne kohus on küüditamisohvrite mälestuste hoidmine ja edasikandmine tulevastele põlvvedele.

Vaadates olevikku, peame tunnistama, et võitlus vabaduse ja õigluse eest ei ole kunagi tõeliselt lõppenud. Sarnaselt Eestiga on okupatsiooniterrori jõhkrust tundnud mitmed teised rahvad. Eriti valus on mõelda, et sellised kohutavad sündmused leiavad aset veel 21. sajandil, kui Ukraina sõja valguses oleme tunnistajateks, kuidas agressorriik viib sunniviisiliselt Venemaa territooriumile rahulikke Ukraina elanikke, kelle hulgas on järjekordselt palju süütuid lapsi.

Hoiame üksteist ja oma riiki, et taolised õudused ei saaks enam iialgi meie maal korduma.

Me mäletame!